

OULUN KAUPUNKI
Sosiaali- ja terveystoimi
Liisa Stähle, tulosityksiköpäällikkö

5/1998

Terveystenhuollon XXIV atk -päivät
Sessio 6

PERUSTERVEYDENHUOLLON KUSTANNUSSEURANTA

Toimintolaskennan kehittäminen ja hallinta

KUSTANNUSLASKENNAN LÄHTÖKOHDAT

1.7.1995 VOIMAANTULLUT KUNTALAKI *(TALOUSSÄÄMÄT 1/97)*

- KOROSTAA KUNNAN TALOUDEN JA TOIMINNAN YHTEEN-
SOVITTAMISTA
- ERITYISESTI KV:N ASEMA TÄSSÄ TEHTÄVÄSSÄ

- PAINOTTA A R E A L I S T I S T E N JA MAHDOLLISUUKSIEN
MUKAAN S I T O V I E N TOIMINNALLISTEN JA TALOUDEL-
LISTEN TAVOITTEIDEN SEKÄ NIIDEN SEURANNAN MERKI-
TYSTÄ KUNNAN TALOUDEN OHJAUKSESSA SEKÄ MÄÄRÄ-
RAHOJEN JA TULOARVIOIDEN KYTKEMISTÄ NIIHIN

KAUPUNGIN STRATEGIA / KV 10.10.1994 + *6.1996 TALESTOTU STRAT.*

- JOHTAMIS- JA OHJAAMISJÄRJESTELMIÄ UUDITETAAN SITEN,
ETTÄ TAVOITE- JA TULOSTIETOISUUTTA KEHITETÄÄN

TALOUSARVIO V.1996 JA KUNTASUUNNITELMA VV.1997-2000

- PAINOTTA A V A L T U U S T O N A S E T T A M I A TOIMINNALLISIA TA-
VOITTEITA
- KOROSTAA SISÄISEN LASKENNAN JA TUOTTEISTAMISEN
TÄRKEYTTÄ

OULUN KAUPUNKI

1/1996

KUSTANNUSLASKENTAPROJEKTI
LS

KÄTTÖTARKOITUKSET, JOIHIN TIETOA TULISI
TUOTTA A :

* POLIITTINEN PÄÄTÖKSENTEKO

- tarkastuslautakunta ja tilintarkistajat
- kaupunginvaltuusto
- kaupunginhallitus
- lautakunnat

* TOIMINNAN JOHTAMINEN, OHJAAMINEN, KEHITTÄMINEN JA
SEURANTA

- ylin viranhaltijajohto, kj, toimialajohtajat
- tulosalue- ja tulossyksikönpäälliköt
- toimintayksiköiden vastuuhenkilöt/esimiehet

* TOTEUTUS, SEURANTA JA KEHITTÄMINEN

- työyhteisöt
- työntekijät

* VALTAKUNNALLINEN TASO (erilaiset tilastot ja vertailut)

I ORGANISAATIOYKSIKKÖKOHTAINEN
LASKENTA

- PÄÄOSIN NYKYISTÄ TALOUSARVIORAKENNETTA
NOUDATTAEN *-TULOSALUEET } OHA*
-TULOSYKSIKÖT } ESÄ *ERILL. SITOUKSI-*
MAKSAJAT *MÄÄRÄYKSET*
- TUOTETAAN TALOUS - JA TOIMINTATIETOJA TIETÄYIN *ALOHOLO*
SÄÄNNÖLLISIN MÄÄRÄVÄLEIN
- NYKYISEEN TALOUSARVIOSEURANTAAN LIITETÄÄN :
 - NS. YLEISKUSTANNUSTEN (APUKUSTANNUSTEN)
OSUUDET ERITELTYINÄ MM. SEUR:
 - toimialan johto
 - henkilöstöpalvelut
 - talouspalvelut
 - kehittämispalvelut
 - tulosalueen hallintopalvelut
 - tulosyksikön hallintopalvelut
 - puhelinvaihteiden palvelut
 - ns. TUKITOIMINTOJEN OSUUDET ERITELTYINÄ MM.
 - RÖNTGEN
 - LABORATORIO
 - KÄYTTÖOMAISUUS (korot ja poistot)
 - suoritteet ja/tunnusluvut (mahd. tuotteet)
 - suorite- ja/tai tunnuslukukohtaiset kustannukset

I TOIMINTAKOHTAINEN LASKENTA

- TOIMIALOITTAIN, TULOSALUEITTAIN JA -YKSIKÖITTÄIN
ERIKSEEN SOVITTAVIEN JAOTUSTEN MUKAAN

- PÄÄKOTI
- SOS. MÖ
- Terveys.
- VANH. MÖ UME...

II TOIMINTOLASKENTA

- TARJOTAAN PILOTTIHANKKEINA TOTEUTETTAVAKSI

IV TUOTTEISTAMINEN

- KOSKEE KAIKKIA TOIMIALOJA, TULOSALUEITA JA -YKSIKÖITÄ

TOIMINTOLASKENTAPROJEKTIN TAVOITTEET

- ◆ kehittää kustannuslaskentaa osana kaupungin johtamis- ja ohjausjärjestelmää
- ◆ saada toiminnan kehittämistä varten tietoa
 - toimintaprosessien ja niiden osien (toimintojen) kustannuksista
 - tuotteiden/palveluiden kustannuksista
 - siitä, ovatko käytössä olevat henkilöstöresurssit ja muut resurssit tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisessa käytössä
- ◆ saada tietoa strategioissa painopistealueiksi ja/tai erityisiksi kehittämisalueiksi määritellyistä toimintalohkoista (esim. vanhustenhuolto, mielenterveystyö)
- ◆ selvittää nykyiset toimintatavat ja löytää mahdollisesti tarkoituksenmukaisempia toimintatapoja
- ◆ löytää toimintaprosessien/toimintoketjujen pulma- tai solmukohdat
- ◆ saada eritellympää tietoa tarjollaolevista palveluista ja niiden kustannuksista
 - mm. mahdollisia ”Ostaa vai tehdä itse” -tilanteita varten
 - mm. palveluiden ulkoista hinnoittelua varten
 - vertailua (esim. muut kunnat) varten
- ◆ saada tietoa henkilöstöresurssien kohdentamista sekä henkilöstörakenteen suunnittelua varten

TOIMINNAN KEHITTÄMINEN - ASKELEITTAIN

80-90
LUKUJEN
TAITE; 90-LUKU

NYT

TULOSLÄHTÖISYYS

- * KUSTANNUSTEN KARSIMINEN
- * TULOSYKSIKÖT, KUSTANNUSPAIKAT
- * OSTOPALVELUT

SISÄISEN VAHVUUDEN LISÄÄMINEN

- * TOIMINTOKETJUN UUELLEEN SUUNNITTELEMINEN
- * RESURSSIEN UUELLEEN KOHDENTAMINEN

TOIMINTOLASKENTAPROJEKTI

PROJEKTIN KULKU JA KESTO

PROJEKTIN KÄYNNISTÄMINEN

- aikataulusta sopiminen
- työtehtävien kartoitustavasta sopiminen

yksi kokoontumis-
kerta (projekti-ryh-
mä)

TYÖTEHTÄVIEN KARTOITTAMINEN

yksi-kolme viikkoa
(koko yksikön henki-
lökunta osallistuu)

TOIMINTOJEN MUODOSTAMINEN, TUOTTEIDEN MÄÄRITTELY JA KOHDISTAMIS- TEKIJÖIDEN VALINTA

seitsemän-kymmenen
kokoontumiskertaa
(projekti-ryhmä)

TYÖAJANSEURANTA TOIMINNOITTAIN

yksi-neljä viikkoa
(koko yksikön henki-
lökunta osallistuu)

TOIMINTO- JA TUOTEKOHTAISTEN KUSTAN- NUSTEN LASKEMINEN

mallintaminen ohjel-
maan (2-2 ½ työpäi-
vää) sekä kustannus-
tietojen kerääminen
(???)

ANALYSOINTI JA JOHTOPÄÄTÖSTEN TEKEMINEN (LOPPURAPORTTI)

kaksi-viisi kokoontu-
miskertaa (projekti-
ryhmä)

PROJEKTIRYHMÄN KOKOONPANO:

EDUSTAJA JOKAISESTA AMMATTIRYHMÄSTÄ

PUHEENJOHTAJANA JOKU ESIMIESTASON HENKILÖ

ASIAINTILANA KUSTLASK.PROJEKTIN PROJEKTIPÄÄTTELIKKÖ

SIHTEERINÄ PÄÄSÄÄNTÖISESTI PROJEKTTITYÖNTEKIJÄ

OULUN KAUPUNKI
Sosiaali- ja terveystoimi
Liisa Ståhle, tulossyksiköpäällikkö

5/1998

Terveystenhuollon XXIV atk -päivät

ESIMERKKEJÄ TOIMINTOLASKENNAN TULOKSISTA

D Aikuisvastaanottokäynti

Aikuisvastaanotto on enimmäkseen päivystystunnilla tapahtuvaa kouluhenkilökunnan ja muun aikuisväestön ennalta ehkäisevää hoitoa, akuutin sairauden hoitoa, pitkäaikaissairauksien kontrolleja sekä jatkohoitoon ohjausta.

E Terveyskasvatustunti

Terveyskasvatustunnin tehtävänä on tiedon ja valmiuksien antaminen terveyskäyttäytymisestä, lapsen/nuoren kehitysvaiheista sekä oman terveyden vaalimisesta. Terveyskasvatustuntiin sisältyy suunnittelu, valmistus ja toteutus.

KOULUTERVEYDENHUOLLON TOIMINNOT

T = tuotetta tarkoittava kirjain. Merkitään silloin, kun toiminto voidaan kohdistaa johonkin tuotteeseen

1	Terveystarkastussuunnitelman tekeminen ja siihen liittyvä yhteydenpito
2 (+T)	Ajanvaraus
3	Yksilökohtainen terveystarkastus
4	Syventävä käynti
5	Sairasvastaanotto
6	Aikuisvastaanotto
7 (+T, jos > 5 min)	Käyntitietojen kirjaaminen
8 (+T)	Yhteydenpito vanhempiin/kotiin
9 (+T, jos mahd.)	Yhteydenpito opettajiin
10 (+T)	Yhteydenpito muihin yhteistyötahoihin
11 (+T)	Moniammatillinen yhteistyö - oppilas mukana
12 (+T, jos mahd.)	Moniammatillinen yhteistyö - oppilas ei mukana
13	Terveyskasvatustunnit
14	Lääkärin ja terveydenhoitajan yhdessä tekemä suunnittelu ja valmistelu
15 (+T, jos mahd.)	Konsultaatiot (=toisen ammattitaidon hyödyntäminen)
16 (+T, jos mahd.)	Asiapapereiden käsittely
17	Muut toimistotyöt
18	Sisäinen organisointi
19	Ammattitaidon ylläpitäminen
20	Kouluympäristön tarkkailu
21	Vanhempainiltaan osallistuminen
22	Opiskelijoiden ohjaus
23	Työnohjaus
24	Työvälineiden ja työtilojen huolto sekä järjestyksen ylläpito
25	Tauot
26	Siirtyminen
27	Odottelu

NEUVOLATOIMINNAN TUOTTEIDEN MÄÄRITTELY

Äitiysneuvola; Peruskäynti

- Tavoitteena on kontaktiohjelman pohjalta seurata raskauden kulkua ja kehitystä sekä antaa asiakkaalle tietoa ja tukea raskauden eri vaiheissa ja synnytyksen jälkeen (sisältää sekä yleisen että henkilökohtaisen tiedotuksen).
- Peruskäynnin yhteydessä kiinnitetään huomiota odottavan äidin ja perheen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen tilaan. Peruskäynnin yhteydessä pyritään tunnistamaan mahdollinen lisätuen/tehostetun tuen tarve.

Äitiysneuvola; Lisätukea tarvitsevan käynti

- Tavoitteena on kontaktiohjelman ja todetun lisätuen tarpeen pohjalta seurata raskauden kulkua ja kehitystä sekä antaa asiakkaalle tietoa ja tukea raskauden eri vaiheissa ja synnytyksen jälkeen.
- (Saman äidin kohdalla käynnit voivat raskauden aikana muuttua.)
- Lisätuen aiheuttajat:
 - Esim. Fyysiset: verenpaine koholla, virtsainfektiot, kaksosraskaus
 - Lievät psyykkiset paineet: väsymys, synnytyspelot
 - Sosiaaliset paineet: yksinhuoltajuus, työttömyys, taloudelliset paineet
 - Eri kulttuureista tulevien erityistarpeet
 - Äikkäät ensisynnyttäjät
 - Uusperheet

Äitiysneuvola; Tehostettua tukea tarvitsevan käynti

- Tavoitteena on kontaktiohjelman ja todetun tehostetun tuen tarpeen pohjalta seurata raskauden kulkua ja kehitystä sekä antaa asiakkaalle tietoa ja tukea raskauden eri vaiheissa ja synnytyksen jälkeen.
- Tehostetun tuen aiheuttajat (Vaikeimmat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tapaukset.)
 - Esim. Fyysiset: toxemia, vaikea verenpainetauti, maksa-arvot korkealla, edellinen lapsi syntynyt kuolleena, perinnöllinen sairaus, sikiön voinnissa tapahtunut selkeä muutos tai häiriö, uhkaava ennenaikainen synnytys
 - Psyykkiset paineet: Krooninen psyykinen sairaus odottavalla äidillä/perheessä
 - Sosiaaliset paineet: rikollinen tausta perheessä, asunnottomuus, vaikeat taloudelliset ongelmat, hyvin nuoret äidit ja isät, eri kulttuureista tulevat odottavat äidit/perheet
 - Päihde- ja huumeongelmat äidillä/perheessä
 - Perheväkivalta

Äitiysneuvola; Perhesuunnittelukäynti

- Tavoitteena on asiakkaan tarpeiden pohjalta antaa tietoa perhesuunnitteluun liittyvistä asioista (esim. ehkäisyneuvonta, raskauden keskeytys, sterilisaatio, lapsettomuus).

Lastenneuvola; Peruskäynti

- Tavoitteena on kontaktiohjelman pohjalta seurata lapsen kasvua ja kehitystä sekä antaa tietoa ja tukea lapsen kehityksen eri vaiheissa. Peruskäynnin yhteydessä pyritään tunnistamaan lisä- tai tehostetun tuen tarve. Peruskäynnin yhteydessä kiinnitetään huomiota lapsen ja perheen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen tilaan.

Lastenneuvola; Lisätukea tarvitsevan käynti

- Tavoitteena on kontaktiohjelman ja todetun lisätuen tarpeen pohjalta seurata lapsen kasvua ja kehitystä sekä antaa tietoa ja tukea lapsen kehityksen eri vaiheissa.
- Moniammatillinen yhteistyö (sosiaalityö, päiväkotitoimi, ensi- ja turvakoti, lastenkodit)

- Lisätuen aiheuttajat:

- Esim. **Fyysiset:** erilaiset lievemmät sairaudet lapsella, viivästymä motorisissa, iho-ongelmat, imetysongelmat, kasvun ja kehityksen seuranta
Psyykkiset paineet: väsymys
Sosiaaliset paineet: yksinhuoltajuus, työttömyys, taloudelliset paineet
Eri kulttuureista tulevien erityistarpeet
Iäkkäät/hyvin nuoret vanhemmat
Ongelmalliset sosiaaliset suhteet

Lastenneuvola; Tehostettua tukea tarvitsevan käynti

- Tavoitteena on kontaktiohjelman ja todetun tehostetun tuen tarpeen pohjalta seurata lapsen kasvua ja kehitystä sekä antaa tietoa ja tukea lapsen kehityksen eri vaiheissa.
- Moniammatillinen yhteistyö (sosiaalityö, päiväkotitoimi, ensi- ja turvakoti, lastenkodit)
- Tehostetun tuen aiheuttajat:
 - Esim. Fyysiset: vaikeammat sairaudet esim. vammaisuus, krooninen sairaus, koliikki, vaikea allergia
 - Psyykkiset paineet: äidin masentuneisuus, krooninen psyykkinen sairaus
 - Sosiaaliset paineet: rikollinen tausta perheessä, asunnottomuus, vaikeat taloudelliset ongelmat, hyvin nuoret äidit ja isät, eri kulttuureista tulevat perheet
 - Insesti
 - Perheväkivalta
 - Päihde- ja huumeongelmat

Aikuisvastaanotto

- Asiakkaan erilaisista tarpeista lähtevää toimintaa.
- Päivystystunnit sekä aikuisvastaanotolle varatut ajat (yleensä terveydenhoitajakäynti).
- Ei ajanvarausta (tarjotaan helppo tapa lähestyä)
- Naisten terveystarkastus (ajanvaraus)
- Paljon satunnaisia käyntejä
- Asiakkaan terveydentilan seuranta
- Hoitoontulon syitä esim. verenpaineen mittaus, vitamiini-injektiot, hormooni-injektiot, psyykepiikit, aikuisrokotukset sekä neuvonta ja ohjaus
- Sairasvastaanoton tukitoimintaa.

Sairasvastaanotto

- Päivystysaikana, mahdollisesti muuna aika (terveydenhoitaja- tai lääkärikäynti).
- Asiakkaan tarpeista lähtevää toimintaa.
- Sairaanhoidokäynti; akuutti sairaus lähtökohtana (ihottumat, rokot, silmätulehdukset jne.).
- Käynnin syynä voi olla myös todituksen hakeminen.

Muu käynti

- Lapsi/odottava äiti ei välttämättä ole mukana.
- Dokumentin, todistuksen, välineiden hakeminen.
- Informaation hakeminen.

Puhelinkontakti

- Puhelinkontakti sisältää neuvonnan ja ohjauksen asiakkaan tarpeiden pohjalta (puhelu yli 5 minuuttia).

[illegible]

TUOTTEET

- A. Äitiysneuvola; Peruskäynti
- B. Äitiysneuvola; Lisätukea tarvitsevan käynti
- C. Äitiysneuvola; Tehostettua tukea tarvitsevan käynti
- D. Äitiysneuvola; Perhesuunnittelukäynti
- E. Lastenneuvola; Peruskäynti
- F. Lastenneuvola; Lisätukea tarvitsevan käynti
- G. Lastenneuvola; Tehostettua tukea tarvitsevan käynti
- H. Aikuisvastaanotto
- I. Sairasvastaanotto
- J. Muu käynti
- K. Puhelinkontakti

TOIMINNOT

1. Ajanvaraus
2. Esivalmistelu
3. Yksilökohtainen terveystarkastus
4. Kontaktiohjelman mukaiset kotikäynnit
5. Muut kotikäynnit
6. Rokotukset
7. Moniammatillinen yhteistyö (asiakas ei mukana)
8. Moniammatillinen yhteistyö (asiakas mukana)
9. Muu yhteistyö
10. Asiantuntijapalvelut
11. Konsultaatio
12. Perheen muiden jäsenten hoitaminen
13. Siirtyminen
14. Sairasvastaanotto
15. Ammattitaidon ylläpitäminen
16. Työvälineiden ja työtilojen sekä järjest. ylläpito
17. Atk-työt
18. Toimistotyö
19. Puhelinneuvonta ja -keskustelu
20. Muu puhelintyöskentely
21. Opiskelijoiden ohjaus
22. Ryhmätilaisuudet
23. Aikuisneuvolatoiminta
24. Toimenpiteissä avustaminen
25. Kirjalliset työt
26. Perhesuunnittelu
27. Tauot
28. Työnsuunnittelu
29. Odottelu

Asiakaskontaktit yht:

Aika yht:

OULUN KAUPUNKI

VASTAANOTTOTOIMINNAN TOIMINTOLUETTELO

14.5.1998

1. AJANVARAUS	2
2. AVUSTAMINEN TOIMENPITEISSÄ JA POTILAAN TILAN SEURANTA	2
3. AVUSTAJAN SUORITTAMAT TOIMENPITEET	2
4. OHJANTA JA NEUVONTA (asiakkaisiin kohdistuva) /AVUSTAJA JA HOITOHENKILÖKUNTA	2
5. VASTAANOTON JA PAPEREIDEN VALMISTELU SEKÄ POTILASASIAKIRJOIHIN PEREHTYMINEN	3
6. ETSINTÄ	4
7. SIISTIMINEN JA JÄRJESTÄMINEN	4
8. TERVEYDENHUOLTO VASTAANOTOLLA	4
9. SAIRASVASTAANOTTO	4
10. PUHELINVASTAANOTTO	4
11. KOTISAIRAANHOITO JA NEUVOLATYÖ VASTAANOTOLLA	5
12. KOTIKÄYNTI	5
13. LAUSUNTOJEN, LÄHETTEIDEN JA TODISTUSTEN LAADINTA	5
14. PALVELUN TAI ETUUDEN JÄRJESTÄMINEN ASIAKKAALLE	5
15. KONSULTAATIOT	5
16. TUTKIMUS- JA LAATUTYÖ	5
17. YHTEYDENPITO SIDOSRYHMIIN ASIAKASASIOISSA	5
18. SISÄINEN ORGANISOINTI JA KEHITTÄMINEN	5
19. SAATU TYÖNOHJAUS	6
20. OPETUS- JA ASIAANTUNTIJATEHTÄVÄT	6
21. NS. TALONMIEHEN TYÖT	6
22. SAIRAANHOITAJAN VASTAANOTTO	6
23. OHJAUS JA NEUVONTA SAIRAANHOITAJAN/TERVEYDENHOITAJAN VASTAANOTOLLA	6
24. VÄLINEHUOLTO	6
25. LAITE-, TARVIKE- JA LÄÄKEHUOLTO	6
26. HENKILÖKUNNAN YHTEYDENPITO OMALLA TERVEYSASEMALLA	6
27. AMMATITTAIDON YLLÄPITÄMINEN	7
28. LÄÄKE-ESITTELYT JA ESITTELYAIKOJEN SOPIMINEN	7
29. UUDEN TYÖNTEKIJÄN PEREHDYTTÄMINEN JA OPISKELIJAN OHJAAMINEN	7
30. ODOTTELU	7
31. KESKEYTYKSET	7
32. TAUOT	7
33. SIIRTYMINEN	7
34. MUUT TYÖT	7

HAMMASHUOLLON TUOTTEIDEN KUSTANNUKSET /HAMMASLÄÄKÄRI

TUOTTEET TOIMINTORYHMÄ	Tarkastus 0-19		Paikkaushoito 0-19		Oikomishoito 7-19		Protetiikka 7-19		Kirurginen hoito 0-19	
	mk	%	mk	%	mk	%	mk	%	mk	%
Asiakkaaseen suoraan kohdistuvat toiminnot	80,17	37,6	121,93	48,4	183,52	54,9	287,76	67,4	92,37	41,1
Asiakkaaseen välillisesti kohdistuvat toiminnot	66,50	31,2	63,85	25,3	84,03	25,2	72,49	17,0	65,94	29,3
Organisaation ylläpitotoiminnot	66,44	31,2	66,44	26,3	66,44	19,9	66,44	15,6	66,44	29,6
Yhteensä	213,11	100,0	252,21	100,0	333,98	100,0	426,69	100,0	224,75	100,0

KAIKKIEN TUOTTEIDEN (HAMMASLÄÄKÄRI) KUSTANNUSHAARUKKA 193,59 MK - 672,17 MK

TERVEYSKESKUKSEN VUODEOSASTOJEN ERÄITÄ
TUOTEKOHTAISIA KUSTANNUKSIA

TUTKIMUSPOTILAIEN HOITOPÄIVÄ	575 MK - 833 MK (sokeritauti- potilas)	(suolistotutkimus- potilas)
RASKASTA/VAATIVAA PERUSHOITOA ED. POTILAAN HOITOPÄIVÄ	449 MK ,	452 MK
MUUTA HOITOA JA ASIOIDEN SELVITYSTÄ VAATIVAN POTILAAN HOITOPÄIVÄ	402 MK ,	444 MK
LÄÄKITYKSEN TARKASTUSPOTILAAN HOITOPÄIVÄ	433 MK	
VUOROHOITOPOTILAAN HOITOPÄIVÄ	387 MK	

* erilaiset sisätautien vastaanoton toimenpiteet 356 mk - 962 mk

* vastaanoton ja kotiutuksen kustannus/hoitajakso 180 - 188 mk

**PERINTEISEN KUSTANNUSLASKENNAN JA TOIMINTOLASKENNAN
TUOTEKOHTAISTEN KUSTANNUSTEN VERTAILUA**

	PERINTEINEN LASKENTA	TOIMINTOLASKENTA
	KESKIMÄÄRÄINEN SUORITEKUSTANNUS	TUOTEKOHTAINEN SUORITEKUSTANNUS
KONTINKANKAAN SAIR.		
- HOITOPÄIVÄ	686 MK	387 – 833 MK
PSYKIATRINEN VUODE- OSASTOTOIMINTA:		
SAIRAALAPOTILAAT		
- HOITOPÄIVÄ	980 MK	511 – 708 MK
AVOHOITOPOTILAAT		
- AVOPOTILADEN TUKI- PALVELUN KONTAKTI- KERTA	-	250 MK
- HUOLTO- JA TURVA- PALVELU, HOITOPV	-	232 MK
HAMMASHUOLTO		
- KÄYNTI	298 MK	203 – 674 MK/LÄÄKÄRI 168 – 196 MK/HOITAJA

Taulukko 9. Esimerkki kokonaiskustannusten alenemisen vaikutuksesta vaativaa perushoitoa saavan potilaan palvelun (hoitopäivän) kustannuksiin

	Kustannukset projektin aikana mk	Kustannukset supistamisen jälkeen mk	resurssien Muutos mk	%
Osaston kokonaiskustannukset/v.	4.218.000	3.928.000*	290.000	-6,9
Sairaansijan kustannukset/v.	151.000	140.000	11.000	-7,3
Hoitopäivän kustannukset				
- kaikki kustannukset	452	423	-29	-6,4
- ilman osaston ulkopuolisen hallinnon kustannusta	427	398	-29	-6,8

* 1 hoitohenkilön vähennys ja ateriapalveluiden hintojen alentuminen

Esimerkki vuodeosaston tuotekohtaisten kustannusten muuttumisesta kokonaiskustannusten pysyessä ennallaan

	Kustannukset projektin aikana mk	Kustannukset toimintamallin muutoksen jälkeen mk	Muutos/hp* + lisäys mk	%
Saattohoitopotilaan hoito/hoitopäivä	708	733	25	+3,5
Syöpäpotilaan hoito/hoitopäivä	534	559	25	+4,7

* Muiden hoitopäivien kustannukset alenisivat vajaalla seitsemällä markalla

Esimerkki suolistotutkimuspotilaan hoidon kustannuksista

Sairaalahoito	Mk
(5 hp à 833 mk)	4.165
Gastroskopia	683
Vastaanotto- ja kotiutus/hoitojakso	180
Yhteensä	5.028

Palveluiden eli tuotteiden määrittelyn lähtökohdaksi valittiin hoidon ja kuntoutuksen tavoitteet, jotka ovat jokaisella potilaalla yksilölliset. Hoidon tavoitteena voi olla itsenäinen asuminen ns. normaaliympäristössä, päivävalvottu asuminen, ympärivuorokauden valvottu asumismuoto tai ns. siviilissä elämisen tukeminen kotikäynnein ja/tai lyhyin sairaalahoitajaksoin.

5.2. Sairaalahoidon palvelut/tuotteet

5.2.1. Itsenäiseen asumiseen tähtäävä kuntoutuspalvelu

Potilailla, joiden kuntoutuksen tavoitteeksi on asetettu itsenäinen asuminen, psyykinen sairaus ei ole kovin näkyvää eikä elämää hallitsevaa. He kykenevät esimerkiksi huolehtimaan lääkehuollosta ja -hoidosta. Kuntoutus on lähinnä ns. hienosäätöä. Potilaiden hoidon tarve muuttuu hoitjakson aikana: alkuvaiheessa potilaat tarvitsevat enemmän hoitajien tukea ja läsnäoloa; loppuvaiheessa tuki on enemmän sanallista ja rohkaisevaa. Tähän kuntoutuspalveluun liittyy olennaisesti turvallisen viikko-ohjelman laatiminen ja sen toteutuksen turvaaminen ennen siviiliin siirtymistä.

5.2.2. Päivävalvottuun asumiseen tähtäävä kuntoutuspalvelu

Päivävalvottuun asumiseen tähtäävän kuntoutuspalvelun piirissä olevien potilaiden sairaus ei ole kovin hallitsevaa. Elämisen perustaidot ovat näillä potilailla huonommat kuin itsenäiseen asumiseen tähtäävää kuntoutuspalvelua saavilla tai ko. perustaitojen omaksuminen on hidasta tai estynyt. Potilaat tarvitsevat päivittäisissä toiminoissa tukea ja apua, mutta esimerkiksi heidän lääkehuolto ja -hoito ovat kohdallaan.

Päivävalvottuun asumiseen tähtäävää kuntoutuspalvelua saavilla potilailla on selviytymiseen liittyvä tavoite suhteessa korkeampi kuin itsenäiseen asumiseen tähtäävässä kuntoutuspalvelussa. Potilaiden on kyettävä ennen päivävalvottuun asumiseen siirtymistä mm. selviämään yön yli sekä hakemaan tarvittaessa itselle apua.

5.2.3. Ympärivuorokauden valvottuun asumiseen tähtäävä kuntoutuspalvelu

Potilailla, joiden hoidon ja kuntoutuksen tavoitteena on selviytyä jatkossa ympärivuorokauden valvotussa asumisyksikössä, sairaus on vielä pinnalla ja se häiritsee arkielämää. Tavoitteet ovat kahteen edellä käsiteltyyn kuntoutuspalveluun verrattuna huomattavasti matalammat; hoito ja kuntoutus eivät edellytä hoitohenkilökunnalta näinollen niin tiivistä tuen antamista. Näillä potilailla on usein paljon somaattisia sairauksia ja he ovat myös aika iäkkäitä, mutta heillä on tiettyjä elämisen taitoja, joita lisätään ja tuetaan.

5.2.4. Huolto- ja turvapalvelu

Huolto- ja turvapalvelua annetaan siviilissä oleville osaston hoitovastuulla oleville potilaille. Huolto- ja turvapalvelua annetaan ns. avoimien ovien periaatteella eli potilaat

voivat hakeutua palvelun piiriin oman harkintansa mukaan. Palvelu voi olla puhtautta, ravintoa, lepoa, lääkehoitoa, tukevia keskusteluja ja/tai virkistystä. Hoitojaksot ovat lyhyitä joko muutamia tunteja tai pari hoitopäivää. Lyhyet hoitojaksot takaavat potilaalle turvallisuuden tunteen sekä kunnon säilymisen. Palvelu toimii toisin sanoen avohoidon tukena. Näin taataan hoidettavan ja hoitavan tahon molemminpuolinen kosketus.

5.3. Avohoidon palvelut/tuotteet

5.3.1. Avopotilaan tukipalvelu

Tukipalvelua saavat aiemmin osastolla hoidossa olleet hyvin siviilissä selviävät potilaat. Ko. henkilöt käyttävät myös muita mielenterveyskeskuksen palveluita (esim. kuntoutuskodit ja toimintakeskus).

Tukipalvelu on pääasiassa joko potilaan kotona tai puhelimesta tapahtuvaa potilaan tukemista, ohjausta ja neuvontaa. Tukipalvelu sisältyy yhtenä osana avopotilaan kiinteään viikko-ohjelmaa. Palvelu sisältää enemmän virkistystä ja kontaktinottoa kuin varsinaisia hoidollisia elementtejä.

5.4. Muut palvelut

Muiksi palveluiksi määriteltiin ohjauspalvelu ja asiantuntijapalvelu.

Ohjauspalveluksi määriteltiin muuhun hoitoyksikköön annettu hoitotuki, joka kohdistuu aiemmin osastolla 1 hoidettavana olleeseen potilaaseen, jonka hoitovastuu on siirtynyt muualle (esim. vanhainkotiin).

Asiantuntijapalveluksi määriteltiin palvelu, joka ei kohdistu suoraan mihinkään potilaaseen, vaan palvelu on lähinnä osaston laaja-alaisempaa ammatillista asiantuntijuutta, jota muut sosiaali- ja terveystoimen yksiköt tai työryhmät hyödyntävät joko koulutuksen tai muun asiantuntijatehtävän muodossa.

Esimerkki tuotekohtaisista kustannuksista toimintoryhmittäin (psykiatrinen kuntoutusosasto)

	Suoraan potilaaseen kohdistuvat toiminnot		Välillisesti potilaaseen kohdistuvat toiminnot		Yhteiset toiminnot		Organisaation ylläpito- toiminnot*		Yhteensä	
	mk	%	mk	%	mk	%	mk	%	mk	%
Itsenäiseen asumiseen tähtäävä kuntoutuspalvelu	139	26	246	46	70	13	79	15	534	100
Päivävalvottuun asumiseen tähtäävä kuntoutuspalvelu	269	38	290	41	70	10	79	11	708	100
Ympäri vuorokauden valvottuun asumiseen tähtäävä kuntoutuspalvelu	113	22	249	49	70	14	79	15	511	100
Huolto- ja turva- huoltopalvelu	49	20	52	21	70	28	79	31	250	100
Avopotilaan tukipalvelu	60	26	23	10	70	30	79	34	232	100

* Osaston ulkopuolisen hallinto-toiminnon osuus 56,40 mk

Itsenäiseen asumiseen tähtäävä kuntoutuspalvelu			
	mk/pv	%	vuositason kust.
Suoraan potilaaseen kohdistuvat toiminnot			
Pienryhmissä ohjaaminen	43,09	8,1	94362,29
Kahdenkeskinen ohjaus osastolla	42,94	8,0	94032,89
Potilaiden virkistystoiminta	29,41	5,5	64398,64
Potilaan tutkimus	3,98	0,7	8707,63
Kuntoryhmätoiminta	3,88	0,7	8495,78
Fyysinen huolto ja hoito	3,52	0,7	7709,79
Kahdenkeskinen ohjaus osaston ulkopuolella	3,16	0,6	6914,63
Opastus ja ohjaus ympäristössä	2,00	0,4	4382,98
Verkostoneuvottelut	1,73	0,3	3778,53
Kotikäynnit	1,63	0,3	3575,89
Levottoman potilaan rauhoittaminen	1,52	0,3	3339,43
Musiikkiterapia	1,21	0,2	2654,14
Omahoitajakeskustelut	0,91	0,2	1982,18
Yhteensä	138,97	26,0	
Välillisesti potilaaseen kohdistuvat toiminnot			
Ruokahuolto	85,47	16,0	187174,87
Raportit	40,01	7,5	87627,66
Siivous ja vaatehuolto	35,46	6,6	77663,99
Lääkkeiden määrääminen	29,82	5,6	65314,00
Turvallisuustekijöiden huomiointi	27,44	5,1	60084,79
Tauot	15,86	3,0	34733,89
Potilasasiapaperit	15,86	3,0	34728,36
Muut tehtävät	14,00	2,6	30689,48
Sisäinen organisointi	11,68	2,2	25573,12
Koulutus	9,30	1,7	20371,81
Lääkehuolto	6,05	1,1	13258,77
Toimistotyö	5,23	1,0	11449,64
Siirtyminen	3,31	0,6	7248,95
Puhelintähtä	3,17	0,6	6942,75
Työnohjaus	3,11	0,6	6804,44
Opiskelijoiden ohjaus	2,58	0,5	5651,37
Hoidon suunnittelu	2,10	0,4	4603,99
Potilaiden raha-asiat	1,97	0,4	4312,42
MTK:n hallinto/kehittäminen	1,29	0,2	2821,92
Keskustelut omaisten kanssa	0,72	0,1	1569,22
Lausuntojen laadinta	0,57	0,1	1257,39
Hoitoneuvottelut yksikön kanssa	0,04	0,0	85,45
Puhelinkeskustelut viranomaisten kanssa	0,26	0,1	578,14
Asiantuntijapalvelut	0,22	0,0	480,23
Uuden työntekijän perehdyttäminen	0,13	0,0	276,83
Yhteensä	315,65	59,1	
Organisaation ylläpitotoiminnot			
Tilahallinta	23,09	4,3	50556,37
Hallinto	56,40	10,6	123516,37
Yhteensä	79,49	14,9	
Yhteensä	534,10	100,0	1075328,29

OULUN KAUPUNKI
Sosiaali- ja terveystoimi
Liisa Ståhle, tulosityksikköpäällikkö

571998

Terveystenhuollon XXIV atk -päivät
Sessio 6

Toimenpide-ehdotukset toimintolaskennan jatkokehittämisestä Oulun kaupungissa

Toimenpide-ehdotukset

Mikäli arvioidaan, että toimintolaskenta on tarkoituksenmukaista kytkeä osaksi kaupungin ja sen eri toimialojen kuten sosiaali- ja terveystoimen ohjausjärjestelmää, tulisi päättää

- A. lähdetäänkö toimintolaskentaa kehittämään **jatkuvan** seurannan suuntaan ja mikäli lähdetään,
 - millä aikataululla edetään
 - mistä toimintokokonaisuuksista lähdetään liikkeelle
- B. toteutetaanko toimintolaskentaa **määrävälein toistuvana**,
 - mitkä toiminnot/toimintokokonaisuudet ovat mukana
- C. ja/tai käytetäänkö toimintolaskentaa tiettyjen asiakokonaisuuksien osalta tapahtuvana **kertaluonteisena** seurantana.

Konkreettiset toimenpide-ehdotukset tulosten hyödyntämisestä sekä toimintolaskennan ja tuotteistuksen jatkokehittämisestä:

- ◆ tuotteistamisen tuloksia hyödynnetään palveluiden priorisoinnissa
- ◆ projektien tuottamaa tietoa hyödynnetään vv. 1999 - 2000 tasapainotusohjelman valmistelussa ja toteuttamisessa
- ◆ tietoja käytetään hyväksi sosiaali- ja terveystoimen ydinprosessien määrittelyssä
- ◆ järjestetään toimintolaskennan seuranta sekä toimintolaskentamalleja jatkokehittää kokonaiskustannuksiltaan merkittävässä ja/tai muuten kehittämisen kannalta keskeisissä toimintakokonaisuuksissa:
 - vanhustyö sekä sairaala- ja laitoshuolto
 - mielenterveystyö
 - tk-vastaanottotoiminta
- ◆ järjestetään tuotekohtainen seuranta tuotteistuksen pohjalta ja ko. tietoja hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä
- ◆ ATK-järjestelmien kehittäminen
 - perhehuoltojärjestelmän uusiminen
 - hammashuollon ajanvaraus- ja potilastietojärjestelmän uusiminen
 - atk-pohjaisen työajanseurantajärjestelmän käyttöönotto
- ◆ pelkän työajanseurannan määrävälein toistuva toteuttaminen ilman kustannusten laskentaa
- ◆ toimintolaskentaprojektien tietoja hyödynnetään kehittämiskeskusteluissa
- ◆ harkitaan aikaperusteisen suoritteen käyttöönottoa tietyissä toimintakokonaisuuksissa (nuoriso- ja sijaishuolto, vanhustyön sosiaalityö, MTT)
- ◆ asetetaan sosiaali- ja terveystoimeen toimintolaskenta- ja tuotteistuksen seurantar ryhmä ja toimintakokonaisuuskohtaiset alaryhmät
 - ko. ryhmien kokoonpanot rakennetaan toimintolaskennan projektien organisointitavan mukaisesti (huomioiden eri ammattiryhmien edustus)
- ◆ projektityöntekijän työsuhdetta jatketaan aluksi vuoden 1998 loppuun
- ◆ tiivistetään yksittäisten projektien raportointia keskittymällä lähinnä tuloksiin ja niiden lyhyehköön kirjalliseen arviointiin
- ◆ projektin tulokset esitellään luottamushenkilöorganisaatioille; sosiaali- ja terveyslautakunnan käsittelyyn asia esitetään vietäväksi huhtikuun 1998 kokoukseen
- ◆ toimintolaskentaohjelmiston ja kirjanpitojärjestelmän välisen yhteyden rakentamista selvitetään yhteistyössä talous- ja suunnittelupalveluiden sekä atk-keskuksen kanssa
- ◆ toimintolaskennan ja -johtamisen kehittämistä jatketaan toimialojen sekä keskusviraston talous- ja suunnittelupalveluiden yhteistyönä

TOIMINTOLASKENTA- JA TUOTTEISTAMISPROJEKTIT

TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN

- **LASKENTATIETO EI SINÄNSÄ MUUTA MITÄÄN**
(kustannukset eivät laskemalla laske)
- **TARVITAAN KONKREETTISIA PÄÄTÖKSIÄ JA**
TOIMENPITEITÄ TOIMINNAN MUUTTAMISEKSI